

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінің 6D011700 – «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығы бойынша PhD докторанты Саметова Жаңагүл Шыңғысханқызының философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған «Қазіргі қазақ прозасындағы көркемдік ізденістер мен ағымдар және оны оқыту (XXI ғасыр)» атты диссертациялық жұмысына отандық ғылыми кеңесшісінің

ШІКІРІ

Зерттеу жұмысы әдебиеттің даму бағыттары, көркемдік таным арналары, ізденістері, ең алдымен, ағым мәселесімен тығыз ұштасады. Әр ұлттың әдебиетінде көркемдік ізденістер, бағыттар, ағымдар әр кезеңде әр түрлі жағдайда өзгеше қалыппен дамиды. Ал, қазіргі дәуірдегі көркемдік әдістердің қазақ әдебиетіндегі көріністері тұтас бағыт деңгейіне көтерілмеген, олар өзара ара-жігін де ашып дараланбағандықтан, бүгінгі күн бедерінде көркем-әдеби ағым ретінде өмір сүруде. Докторант XXI ғасыр басындағы қазақ әдебиетінің, проза жанрындағы көркемдік ізденістер мен ағымдарды айқындап, оны әдебиеті оқыту процесіне енгізу туралы өз ұсыныстары мен тұжырымдарын берген.

Әлемдік немесе ұлттық әдебиеттің даму жолында болсын тарихи қалыптасқан ортақ көркемдік құбылыстар – ағым мен бағыт ұғымдарының зерттелу тарихына зер салсақ, бірізділікті аңғару қиын. Бірнеше суреткерлер шығармашылығына тән әлеуметтік-идеялық, танымдық-эстетикалық ұқсас сипаттардан туындайтын аталмыш әдеби-теориялық категориялардың табиғатын тану бүгінгі таңға дейін қайшылықты пікірлерден арыла алған жоқ. Сондықтан қазақ прозасының даму бағытын, ондағы жаңашыл ағымдардың орнын, ерекшелігін қарастыру тақырыптың өзектілігін айғақтайды.

Соңғы кездері әдебиеттану ғылымының әр саласы бойынша дәстүрлі зерттеулермен қатар әдебиетті оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін, технологияларын қолдану тәжірибесі де кең өріс алуда. Осыған орай осы зерттеу жұмысы қазіргі қазақ прозасындағы көркемдік ізденістер мен ағымдарды оқыту мәселесіне арналды. Яғни, қазіргі әдеби процесі оқыту жүйесінде XXI ғасыр прозасының кірікпегендігі, оның ішінде көркемдік ізденістер мен ағымдарды анықтау мен оқыту әдістемесіне баса көңіл бөлінбегендігі де бүгінгі әдебиетті оқыту әдістемесі жүйесінде көкейкесті мәселеге айналып отыр.

Зерттеу жұмысының негізгі мақсаты қазақ прозасының даму жолындағы, идеялық-эстетикалық ізденіс бағдарындағы көркемдік ізденістер табиғатын, ағымдардың типологиялық қырларын жан-жақты зерттеу, оларды жоғары оқу орнында оқытылатын пән ретінде негіздеп, оқытудың ұтымды ғылыми-теориялық әдістемесін ұсыну, XXI ғасыр прозасындағы көркемдік ізденістер мен ағымдарды талдап, айқындап, меңгертудің тиімді әдіс-тәсілдерін айқындау, кешенді әдіснамалық жүйесін жасау болып табылды.

Қазақ прозасына тән, әдебиеттің даму жолында тарихи қалыптасқан, ХХІ ғасыр шығармаларынан көрініс тапқан әдеби ағымдар анықталып, қазіргі қазақ прозасындағы жаңаша көркемдік ізденістердің өткен ғасырдағы әдебиеттанушылық ұғымдардан айырмашылықтары нақты көрсетілген. Жаңа ғасырға қанат жайған проза жанрының барлық түрлерінде көркемдік ізденістерге сай бейнелеу ерекшеліктері, қаламгерлердің көркемдік таным эволюциясы, шығармашылық туындыларының көркемдік ізденістегі ықпал-әсері белгілі бір кезеңнің ауқымында айқындау жолында ой-тоқтамдар жасалынған. Алғаш рет жекелеген әдеби-теориялық категорияларды оқыту әдістемесі жасалынып, «Қазіргі қазақ прозасындағы көркемдік ізденістер мен ағымдар» атты арнайы курс ұсынылған. Қазіргі қазақ прозасындағы көркемдік ізденістер мен ағымдарды жаңа педагогикалық технологиялармен оқытудың жолдары іздестіріліп, әдеби-теориялық талдаудың жаңа үлгісі жасалынып, көркем шығармадағы жаңа ізденістер мен ағымдарды меңгертудің ұтымдылығы анықталған.

Зерттеу жұмысының нәтижелері, тұжырымдары болашақ қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімдерінің, филолог-әдебиетші мамандардың әдеби шығармалардағы көркемдік ізденістер мен ағымдарды, жаңашыл бағыт-бағдарларды, жаңашылдық пен дәстүр арақатынасын анықтай алуына үйретеді. Қазіргі прозаны көркемдік ізденістер мен ағымдарды анықтай отырып оқытудың өзектілігін, пәнге деген қызығушылығын дамытады, қазақ әдебиеті пәнінің маңыздылығын арттырады.

Докторнат диссертациялық жұмысын толық аяқтаған, алға қойған мақсат-міндеттеріне қол жеткізген. Зерттеу жұмысын орындау барысында Ж.Ш.Саметованың тілдік сауаттылығы және ізденгіштігі байқалды. Зерттеу жұмысының мазмұны тақырыпқа сай баяндалған. Диссертациялық жұмыста қаралып отырған мәселе толық әрі терең қарастырылған және зерттеу нысанына байланысты әрқилы деңгейде пікір білдіретін ғылыми еңбектер де мол қамтылған.

Саметова Жаңагүл Шыңғысханқызының «Қазіргі қазақ прозасындағы көркемдік ізденістер мен ағымдар және оны оқыту (ХХІ ғасыр)» тақырыбына жазылған диссертациялық жұмысы құрылымы, көлемі жағынан талапқа сай ғылыми стильде жазылған еңбек екенін ескере отырып, қорғауға ұсынамын.

Отандық

ғылыми кеңесші:

Қолы		Филология ғылымдарының докторы, профессор
Подпись		Жанаузақова Қ.Т.
Растаймын: «Қазақ ұлттық педагогикалық университеті» КөАҚ	HR қызметі	
Заверено: НАО «Қазақстан Республикасының Ұлттық педагогикалық университеті»	HR служба	

